

KÕRGEM KUNSTIKOOL PALLAS

Fotograafia osakond

Kirkke Soon

„Valguse Vang“ raamat

Bakalaureusetöö (12 EAP)

Fotograafia eriala

Juhendaja: Madis Palm

Tartu 2023

Sisukord

1.	SISSEJUHATUS	4
1.1.	Töö tutvustus	4
1.2.	Töö eesmärk	4
2.	MIS ON LUULE?.....	5
2.1.	Luuletuse definitsioon	5
3.	ETTEVALMISTUS	6
3.1.	Koostöö alustamine	6
3.1.1.	Luuletuste autorist.....	6
3.1.2.	Luuletuste kirjeldus.....	6
3.1.3.	Raamatu visioon.....	6
3.1.4.	Tööplaan	7
3.1.5.	Sihtrühma ja –turu määramine.....	7
3.2.	Info kogumine	7
3.3.	Luuletuste analüüs.....	7
3.4.	Ideede genereerimine	7
3.4.1.	Inspiratsiooniallikad.....	8
3.4.2.	Mustandid	8
4.	PRAKTILINE OSA.....	9
4.1.	Tehnilised vahendid	9
4.1.1.	Fototehnika	9
4.1.2.	Filmid.....	9
4.1.3.	Digitöötlus.....	9
4.1.4.	Kujundamine.....	9
4.2.	Raamatu illustreerimine	10
4.2.1.	Piltide stiil	10
4.2.2.	Töötlemine	10
4.3.	Raamatu küljendamine.....	10
4.3.1.	Kaaned	10
4.4.	Raamatu väljatrükk	10
5.	TULEMUS.....	11
6.	REFEREERING	12

KOKKUVÕTE	13
SUMMARY	14
LISA 1.....	15
KASUTATUD KIRJANDUS.....	16

1. SISSEJUHATUS

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks on luua luuleraamat nimega „Valguse Vang“. Töö on tehtud koostöös luuletaja Anna-Kristiina Paega.

Antud raamatu/lõputöö loomise idee sündis nii lõputöö autori kui ka raamatu kaasautori sügavast huvist eesti looduse ja ajaloo vastu. Taheti väljendada eksisteerivaid probleeme ja muresid, samas ka armastust kodumaa vastu.

Raamat sisaldab hulka luuletusi ning vastavaid fototeoseid. Käesoleva lõputöö autori ülesandeks oli luua pilte, mis vastaksid konkreetsete luuletuste meeleolule ning samuti oleksid ka esteetiliselt huvitavad, ebatavalised. Autor samuti vastutab täielikult ka raamatu muu küljenduse eest.

Lõpptulemusena valmib füüsiline raamat ning tulevikus toimub avalikustamine läbi kirjastuse. Käesolevas töös käsitletakse raamatu loomist ideest kuni teostamiseni graafilise kunstniku vaatenurgast.

1.1. Töö tutvustus

Käesolev bakalaureusetöö on loominguline töö, mille käigus loodi raamat „Valguse Vang“. Raamat sisaldab luuletaja Anna-Kristiina Pae luuletusi ning luuletustega seotud kunstilisi fotosid ja muud kujundust, mis on loodud käesoleva lõputöö autori poolt. Töö käigus kirjeldatakse detailselt idee tekkimist, planeerimist ja teostust. Tuuakse välja olulisi aspekte seoses raamatu loomisega.

1.2. Töö eesmärk

Bakalaureusetöö eesmärgiks on luua luuletuse raamat koos illustreerivate piltidega. Kirjaliku osa eesmärk on näidata kogu loomingulist protsessi algusest lõpuni. Üldisem või suurem eesmärk on uue kunstiteose loomine ehk soov rahuldada missioonitunnet jagada oma loomingut maailmaga, jätta mingisugune kunstiline jälg ning ka parimal juhul kellegi harimine või mõtlemapanemine läbi käesoleva kunstiteose. Kindlasti on eesmärgiks ka eesti kultuuri arendamine ja täiendamine.

Lisaks, kuna antud töö on mõeldud koostööna luuletajaga, siis eesmärk on ka koostöö kui oskuse arendamine, kusjuures nii kaasautorina, kui ka kliendi-teenusepakkuja rollides, sest ühest küljest võib antud töö suhtes öelda, et autor oli teenusepakkuja ning luuletaja klient, kes soovis oma raamatule kujundust. Teisest küljest aga siiski säilib kaasautorluse moment, sest otseselt ei ole toimunud töö tellimist, vaid pigem tulid kogu idee peale mõlemad autorid koos.

2. MIS ON LUULE?

Enne peamise töö kirjeldamist on vajalik lahti seletada luule mõistet ning selle tähtsust kunstis ja kultuuris.

Luule on kirjandus, mis kasutab sõnu, mis on valitud ja seatud nende tähenduse, kõla ja rütmi järgi nii, et tekitada teatud emotsionaalset reaktsiooni. Luule on oma olemuselt suur, seda on olemas kõikjal, kus on religioon, ja teatud määratluste kohaselt võib luule olla isegi keelte algne ja põhivorm. [1]

2.1. Luuletuse definitsioon

Luule on alternatiivne keelekasutuse vorm, on ka öeldud, et luule tekkis esmakordselt maagiliste loitsude kujul, mida lauldi, et tagada terve ja hea saak. Praegu arvatakse, et luule ja keel on olnud varaste põllumajanduskultuuride rituaalide osa. Luulel on rikas ja mitmekesine ajalugu, 25. sajandil eKr (BCE) püramiiditekstid sisaldavad varasemaid Aafrika luulet, mis kunagi on kirjutatud.

Varased luuletused Euraasia mandril tulenesid religioosetest hümnidest ja rahvaviisidest, üritati neid erinevatel viisidel defineerida, keskenduti kõne kasutamisele draamas, laulud ja komöödias. Hilisemad katsed keskendusid sellistele tunnustele nagu kordus, värsivorm ja riim.

3. ETTEVALMISTUS

Bakalaureusetöö autori jaoks (edaspidi autor) on taoline raamatu kujundamine esmakordne. Enne käesoleva projektiga alustamist on autor aastaid tegelenud foto- ja videograafiaga ning oma projekti alguseks korraliku portfoolio. Peamiseks stiiliks on analoogfotograafia abil tehtud pildid, mis oma olemuselt meenutavad maalinguid või on muutmoodi ebatavalised – sisaldavad moonutusi, kahjustusi (näiteks kõrge müratase) ning tihtipeale on tehtud mitu säritust samale kaadrile. Selliste teostega autor püüab luua oma maagilist, müstilist maailma, mis on justkui unenägede peegeldus. Tihti võib öelda, et pildid on abstraktsed. Pildid on samas seotud loodusega ja iluga.

Autor tutvus luuletaja Anna-Kristiina Paega kui ta oma debüütluulekogu „Lindute kevad“ Tartus esitles. Antud raamatus paelus autorit eestimaa hõngu täis luulet ja tema loodusmotiive täis maailm. Raamatut lugedes hakkas oma pildiline maailm mängima ja tõi sellega kaasa idee luua nendele luuletustele vastav pilt juurde, sest luuletuste näol leidis autor seost oma fotograafiliste töödega..

3.1.Koostöö alustamine

Anna-Kristiina Pae luulekogum „Lindute kevad“ tuli välja aastal 2019. Autorile meeldis kogu raamatu temaatika ja ta avaldas 2021 jaanuaris luuletajale soovi teha koostööd antud valdkonnas. Tunne oli vastastikune – luuletajale oli väga meelepärane ka lõputöö autori kunstiline looming, eeskätt analoogkaameraga tehtud pildid. Eriti tõi ta välja topeltsäritusega tehtud fotosid – need tundusid talle eriti lummavad, müstilised ja ilusad.

Luuletajaga tekkis tore sõprusuhe, sest oli olemas ühine huvi. Mitteformaalsetel kohtumistel tekkiski mõte ühisest raamatust, sest Anna-Kristiinal oli valminud mitu luuletust, mis olid kõik seotud loodusega ja Eestiga ning mida kõlbab panna ühte raamatusse. Lõputöö autorile aga pakkus see huvi, sest taolist projekti pole varem teinud, samas kõnetasid teda luuletused sügavalt ning ta leidis palju ühist oma loominguga.

3.1.1. Luuletuste autorist

Info Anna-Kristiina Pae kohta.

3.1.2. Luuletuste kirjeldus

Anna-Kristiina Pae luuletused on päris head.

3.1.3. Raamatu visioon

Autorid leppisid kokku, et raamat peaks sisaldama luuletuste autori luuletusi ning käesoleva lõputöö autori kujundust ning pilte, mis täiendavad visuaalselt luuletusi ning on nendega temaatiliselt seotud. Samas pildid peavad olema esteetilised, kunstilised, ebatavalised. Visiooni järgi peab raamatus olema ca 70 luuletust, mis on kõik seotud eesti loodusega ja üleüldse riigi ja rahvaga.

3.1.4. Tööplaan

Töö alguseks võib pidada 2021. aasta jaanuari-veebruari, kus hakkasid ettevalmistused ja läbirääkimised. Samal ajal otsis autor lõputöö juhendaja ning rääkis ideest. Märtsis algas kavandite joonistamine. Mai kuus algasid esimesed katsetused Portugalis, kus autor parasjagu viibis vahetusõpilasena, kuid need katsetused ei osutunud sobivaks antud lõputöö temaatikaga. Suveks oli planeeritud alustada pildistamisega Eestis

2022. aasta esimeses kvartalis keskendus autor uute ideede genereerimisele, oodates tulevat kevadet ja suve. Oli vaja ajastada pildistamise aegu vastavalt luuletuste emotsioonidele. Enamus pilte pidid valmima lumevabal ajal. Sama aasta mai kuust kuni sügise keskeni toimusid mitmed pildistamised, kus osalesid mitmel korral ka modellid. Samal ajal katsetati erineva analoogfotograafia tehnikaga, et saada huvitavaid tulemusi. Samas ka ilmutati ja prinditi pilte. Talvel toimus esialgne kokkupanek, et vaadata, kuidas pildid sobivad luuletustega.

2023. aasta algas raamatu edasise kokkupanemisega. Lisaks alustas autor raamatu küljendamise, näiteks iga luuletuse alla joonistas autor teemakohase mustvalge väikese pildi. Samas algas esikaane kujundamine. Kevadel keskendus autor lõputöö kirjutamisele ja vormindamisele.

3.1.5. Sihtrühma ja –turu määramine

Raamatu sihtturg on Eesti siseturg, sest luuletuste keel on eesti. Raamatut trükitakse füüsilisel kujul ning see ilmub müüki raamatu- ja veebipoodidesse. Sihtrühm on kõik luulehuvilised, kellele on meelepärased mõtlemapanevad või lihtsalt ilusad luuletused. Sihtrühma vanusespekter jääks pigem täiskasvanud inimeste sekka, sest lastele võivad selle projekti luuletused olla mitte piisavalt arusaadavad või lihtsad.

3.2. Info kogumine

Peamiseks infoallikaks on käesolevas lõputöös internet, kust autor leiab enamikku vajalikku infot. Mõiste „analoogfotograafia“ on leitud otsingumootoriga ning autori poolt inglise keelest tõlgitud ja jäetud ka viide.

Muu infootsing on seotud paber kandjatest info otsimisega.

3.3. Luuletuste analüüs

Antud projekt eeldab autoripoolset põhjalikku luuletuste analüüsi. Iga luuletuse kohta tuli luua pilt, mis oleks kooskõlas luuletuse emotsiooni ja mõttega.

Autor luges põhjalikult luuletused läbi ning märkis olulised momendid, nagu emotsioon, teema, mainitud objektid. Nende märkuste põhjal sai liikuda edasise etapi juurde, milleks on pildi läbimõtlemine. Luuletused said paber kandjale välja prinditud, et nendega tutvumine oleks kergem.

3.4. Ideede genereerimine

Autor mõtles eelnevalt iga pildi põhjalikult läbi. Selleks joonistas autor käsitsi visandeid, et luua enda jaoks täpsem ettekujutus loodavast pildist. Mõne pildi puhul piirdus töö teksti kujul idee lahti kirjutamisega.

3.4.1. Inspiratsiooniallikad

Peamine inspiratsiooniallikas on eesti loodus ja ajalugu. Autor on sarnases stiilis fotograafiaga tegelenud ka varem, mis oli ka põhjuseks antud lõputöö teema valikul ning mis äratas huvi ka luuletuste autoris.

3.4.2. Mustandid

Mustanditeks olid käsitsi joonistatud visandid ning ka teksti kujul ideede kirjapanek.

4. PRAKTILINE OSA

4.1. Tehnilised vahendid

Antud lõputöö raames kasutati erinevat tehnikat ning mitmeid tehnoloogiaid. Idee oli kasutada võimalikult palju analoogtehnikat, kuid kasutati ka digikaamerat.

4.1.1. Fototehnika

Kasutuses olid järgmised fotokaamerad:

- Nikon F3 HP
- Chinon CE-4
- Canon AE-1
- Konica Autoreflex T3

Lisaks oli kasutuses digikaamera Fujifilm X-T2

Analoogkaamerate rohkus on tingitud suuresti erinevate filmide kasutusest. Mugav on kasutada mitut kaameraga korraga, mis on laetud erinevate filmidega. Samuti iga kaamera on oma „iseloomuga“ ning ka objektiivid annavad oma efekti.

4.1.2. Filmid

Autor kasutas järgmisi analoogfilme:

- Kodak Ektachrome 50HC
- Agfachrome CT 200
- Ferrania Solaris 100
- Lomochrome Purple
- Konica VX 200
- Konica Portra 400

Mõni filmidest oli aegunud, mis oli autori teadlik valik. Aegunud filmid annavad ootamatuid efekte, mis sageli lisavad teosele huvitavaid detaile.

Ilmutamine toimus C-41 protsessiga, kasutati kemikaale Tetenal Colortec C-41.

4.1.3. Digitöötlus

Fotosid tuli töödelda arvutis või vähemalt pidi saama neid digitaalsele kujule. Analoogpildid on skaneeritud fotolabori abiga. Töötluseks kasutas autor peamiselt Adobe Lightroom tarkvara. Töötluse all mõeldakse värvide ja valgustuse korrigeerimist ning piltide kärpimist. Kompositsioon ja säritused on loodud pildistamise hetkel. Tingimus oli, et kujundid peavad sündima naturaalselt.

4.1.4. Kujundamine

Antud raamatu jaoks oli vaja luua kujundeid. Neid joonistas autor iseseisvalt, kasutades selleks graafikalauda XP-PEN Artist Pro ning tahvelarvutit Apple iPad 10.2“ 2021. Graafikalaud ühildub arvutiga USB juhtme abil ning on kasutatav kui lisaekraan. Joonistatakse komplektis oleva pliiatsiga. Joonistamistarkvaraks kasutati Autodesk SketchBook Pro. iPad'i puhul toimus joonistamine Apple pliiatsiga. Tahvelarvutiga joonistamisel kasutati tarkvara Procreate. Autor eelistas tahvelarvutiga joonistamist, sest see osutus oluliselt mugavamaks.

4.2. Raamatu illustreerimine

Raamatu illustatsioonid on täielikult loodud lõputöö autori poolt. Piltide loomisel oli peamine ülesanne saada igale luuletusele sobiv pilt. Pildistamine toimus looduses, enamasti suvel.

4.2.1. Piltide stiil

Antud raamatu jaoks otsustati teha pildid, mis on omased autori väljakujunenud stiilile. Selleks on analoogkaameraga tehtud pildid (või sarnased digikaameraga), mis sisaldavad sellele tehnoloogiale omaseid puuduseid või efekte. Selleks on muuhulgas müra või nn *grain*, kriimustused, moonutused. Autor kasutas teadlikult aegunud filme, et nimetatud efekte saavutada võimendatult. Lisaks kasutati nn filmisuppi, mis tähendab kasutamata filmi immutamist erinevates kemikaalides, et mõjutada selle struktuuri. Selline protseduur aitab saavutada huvitavaid ja ebatavalisi efekte. Autor ei kasuta taoliste efektide saavutamiseks fototöötlustarkvara, vaid laseb neil loomulikult juhtuda.

Lisaks kasutab autor palju mitmiksäritust. See tähendab, et esialgsele pildile lisatakse uusi kihte ning selleks kaamera vinnastamisel ei kerita filmi edasi. See tehnoloogia laiendab oluliselt võimalusi väljendamiseks.

Selline stiili valik on tingitud isiklikust maitsest, mis on samuti meelepärane luuletuste autorile. Samas tundub selline stiil sobiv loodusteemalise kunstilise suunaga raamatuga, sest saavutatavad pildid on küllaltki abstraktset või meenutavad maalinguid, mis lisab raamatule kunstilist väärtust.

4.2.2. Töötlemine

Analoogkaameraga jäädvustatud pildid on digitaliseeritud ning edasine töötlus toimub arvutis. Osa pilte on algselt tehtud digikaameraga ning ka need pildid vajavad töötlust. Töötlemisel tehti peamiselt piltide kärpimist ning värviparandusi.

Töötlemiseks kasutati Adobe Photoshop-i...

4.3. Raamatu küljendamine

Raamatu küljendamisel kasutati luuletuste jaoks loodud pilte ning paigutati õigesse kohta. Raamatus on samuti peatükid ning ka nendes kasutas autor omi pilte kärbituna lehekülje alumises osas.

Autor on digitaalselt joonistanud väikeseid mustvalgeid kujutisi, mida paigutati luuletuste lehekülgedele alumisse serva. Need kujutused vastavad luuletuse temaatikale, näiteks tammeleht luuletusele, kus mainitakse tamme.

4.3.1. Kaaned

Kaante kujundamisest.

4.4. Raamatu väljatrükk

Raamatu trükkimine toimub läbi kirjastuse, kes saadab teose trükikotta. Üksiku näidiseksemplari lasi autor trükkida eraldi trükikojas.

5. TULEMUS

Püstitatud eesmärgid on saavutatud ning tulemusena on valmis raamat.

6. REFEREERING

Autor valis antud bakalaureusetöö teema, sest temale on väga südamelähedane looduse temaatika, selle jäädvustamine ning ka igatepidi vaatlemine. Parasjagu ka luuletuste autor on väga lähedaste vaadete ja maitsetega.

Huvi spetsiifilise teema luuletuste vastu on küllaltki levinud. Näiteks, luuletaja Vladislav Koržets on kokku pannud raamatu, mis koosneb eestlaste poolt läbi aegade kirjutatud luuletustest kalanduse ja kalade teemal. Selgus, et antud teemal on ülimalt palju erinevaid luuletusi, autor pidi läbi lugema umbes 1500 raamatut ning lõpuks pani nendest oma kogumikku kokku, kusjuures kogumik sisaldab ka Koržetsi enda loomingut. Raamat sisaldab üle 1000 teksti [2].

Antud lõputöö raames on küll tegemist täielikult luuletaja omaloominguga, kuid võib siiski tuua paralleele Vladislav Koržetsi teosega, sest toimus konkreetse ja suhteliselt kitsa teema kohta raamatu koostamine.

KOKKUVÕTE

Kokkuvõte kogu lõputööst.

SUMMARY

Kokkuvõte inglise keeles.

LISA 1

Siiä tulevad näidispildid jms.

KASUTATUD KIRJANDUS

[2] Vladislav Koržets koostas raamatu kalaluulest [Võrgumaterjal] [Vaadatud 02.01.2023]

<https://menu.err.ee/1608435815/vladislav-korzets-koostas-raamatu-kalaluulest>

Luuletus:2defineerimine

<https://www.britannica.com/art/poetry>

Luuletus:2defineerimine

<https://en.wikipedia.org/wiki/Poetry>